

Pozsonyi Ádám

Felvilágosodás

Amikor kinyitottam a gardrób ajtaját, hogy kivegyem a télikabátomat, ujjaim beleakadtak egy zsinóros mente prémes gallérjába. Szélesre tártam az ajtót, s látom ám, hogy a gardróbomnak időközben lakója lett. Egy tisztességben megőszült, bajszos atyafi költözött a télikabátok és a kiludkadt esernyő szomszédságába. Lábán csizma, derekán kard, fokosát pedig a biciklipumpa és a régi telefonkönyvek félig ledőlt halmának támasztotta. Valami ispánféle lehetett, de az is lehet, hogy egy kurta nemes.

Szerzett valahonnét egy sámlit, s szemmel láthatólag azon ücsörgött napközben, éjszakára meg az egyik átmeneti kabátomat használta vánkosnak. Pislogva nézett fel rám. Minden bizonnyal bántotta szemét a hirtelen jött fény.

– Jó napot – dadogtam zavartan. – Nem akartam háborgatni. Nem volt tudomásom róla, hogy Ön időközben beköltözött ide.

– Nem tesz semmit – legyintett nagyvonalúan. – Előfordul az ilyesmi. Főleg a mai világban – tette még hozzá valamiért.

Ezután jó darabig csak szótlánul néztük egymást. Egy idő után kezdett kínossá válni a csend.

– És mondja, mit csinál itt? – nyögtem ki végül.

– Hát, csak üldögélek. Üldögélni jó dolog. A vármegyében is csak ez ment nap hosszát...

Nem akartam, hogy elakadjon a beszélgetés fonala.

– Elnézést, hogy megzavartam, de...

– Nem zavar. – Nyugtatott meg.

– Rég beszélgettem már kedvem szerint. Szeretek beszélgetni. Volt úgy, hogy majd minden évben leküldtek a vármegyébe egy intézőt, akivel az ember jóízűen el tudott diskurálgatni. Behúzódtunk egy ablakmélyedésbe vagy valami árnyas fa alá, aztán észre se vettük, s már ránk esteledett. Néha még a szolgabíró úr is csatlakozott hozzánk, meg a pelecskei plébános. No, persze, akkor még más idők járták...

Volt valami a hanghordozásában, ami nem tetszett nekem. Valami leki-csinylő.

Úgy éreztem, kissé lebecsüli korunkat.

– Mi itt kinn azért elértünk mindenfélét. Vannak eredményeink. Itt van például a számítástechnika. Ez – hosszan kerestem a megfelelő szót – hihetetlen perspektívákat vetít elénk.

– Valóban? – kérdezte udvariasan. Valamiért ismét úgy éreztem, udvariassága nem szívből jövő. – Ez bizony roppant érdekes – tette még hozzá. Előkotorta pipáját a sámfák közül, egy ideig pőfékelt vele, majd így folytatta.

– Nézze, ez a sámlit itt kényelmes. Fából van. Fenyő. Jó erős. Megbízható. Azonkívül szeretem a kabátok illatát is. Igen, ez itt például egy jófajta teveszőr – fogta két ujjá közé egyik kopott téli-

kabátomat. – De a zajra sem panaszkodhatok. Szóval, jó itt nekem.

– De hát nem lehet elzárkózni a világ elől! Maga itt biztosan még az úrhajózásról sem hallott. No, persze – próbáltam fölényeskedni –, honnan is hallana. Úgy él itt, mint valami remete. Fogalma sincs a mi nagyszerű vívmányainkról.

– Nagyon szép lovai voltak a grófnak – jegyezte meg némi szünet után. – Csodájára jártak még Trencsénből meg Ugocsából is. Egyszer... No, de hát ezt maga úgysem értheti.

Legyintett egyet, majd ismét elhallgatott.

Csend ereszkedett közénk. Egyikünk se tudta, mit is mondhatna még. Csak a régi falióra ketyegése hallatszott.

– Biztos, hogy nem akar változtatni ezen az állapoton? – kérdeztem hosszú idő múltán.

Ő erre megcsóválta a fejét.

– Sajnos kettőnknek kevés itt a hely. Magának már nem jut. Még ha arrább toljuk a régi cipőit, akkor se. Különb is, mindenki a saját világában lehet csak otthon. Ott kell boldogulnia. Sajnálom, fiatal barátom – tárta szét a karját –, nem engedhetem be ide.

Egy ideig még vártam, de miután láttam, hogy nincs számomra több mondanivalója, elkezdtem lassan behajtani a gardrób ajtaját.

– Egyvalamire azért még megkérném – akasztotta meg szavával mozdulatomat. A félig behajtott ajtószárnyak mögül úgy villogott ki szembogara, mint holmi reflektor fénye az alagút túlsó végéről. – Fúrhatna egy lukat ide a gardrób falába. Hogy egy kis napfény bejusson néha. Tudja, szeretek olvasgatni. Rendelkezésemre áll jó pár tekerics hivatalos irat, régi perek jegyzőkönyvei, négy évfolyam Tolnai Világlapja, meg több kötetnyi Sipulusz. Nem, ne legyen túl nagy az a luk. Csak olyan kicsike. Nem jó az, ha az embernek túl nagy rálátása van a világ dolgaira. Ha túl sok fény éri a rejtett összefüggéseket. Vannak dolgok, amiknek az a rendeltetésük, hogy soha ne kerüljenek napvilágra. Úgyhogy csak mértékkel a világosságból. Mindig csak mértékkel.

Egy ideig még hallottam, hogy szöszmötöl odabenn, meg hallottam mormogását, de mire kértem a konyhába, a rádió zöreje elnyomta az utolsó hangfoszlányokat is.



Körös-part (1953), tus, papír, 25 × 17,5 cm



Nagybányai táj, olaj, karton, 70 × 100 cm